

Multikomoditní sběr odpadů v Praze: S PETkou, krabicí od mléka... i plechovkou do jednoho kontejneru?

5.4.2024 - | Arnika

Jednou z těch hlavních je efektivnější využití místa na sběrných stanovištích. Zvláště místo v "oranžových" kontejnerech, tedy v těch určených pro nápojové kartony, totiž někdy zůstávalo nevyužité a poloprázdné popelnice tak mohly na některých místech zbytečně překážet.

Dalším významným pozitivem může být snížení nákladů na svoz odpadů. Multikomoditní sběr bývá zaváděn také proto, aby se dále podpořilo třídění a recyklace, a s tím i menší produkce směsného odpadu. Například v případech, kdy se na sběrná místa ve městě už další kontejnery nevejdou, to může být dobrý způsob, jak spolu s plastem vytrídít třeba právě i nápojové kartony nebo plechovky.

Jak to ale vlastně je s tím multikomoditním sběrem odpadů v Praze? Původní plán byl takový, že do konce roku 2023 se ze všech žlutých kontejnerů na plast stanou takzvané "3v1" kontejnery, které budou sloužit jak ke sběru plastů, tak ke sběru nápojových kartonů a kovů. Z tohoto plánu však nakonec z různých důvodů sešlo, a v současné době se tak v ulicích Prahy potkáváme s kontejnery "2v1", které propojují pouze sběr plastů a nápojových kartonů. Výměna "běžných" žlutých kontejnerů za multikomoditní se završila s koncem roku 2023, kdy byly tyto kontejnery rozmístěny do všech pražských městských částí. Jedinou výjimkou je takzvaný domovní sběr, tedy kontejnery umístěné na dvorcích domů, v uzamykatelných stánkách atd. Tyto kontejnery prošly kompletní, původně plánovanou proměnou, tedy jsou takzvaně "3v1" a můžete do nich vyhodit jak plastovou PETku a tetrapakovou krabici od džusu, tak plechovku od fazolí. Dostupnost nejen kontejnerů na kov ve vašem okolí si můžete ověřit v online aplikaci Mapa tříděného odpadu.

Co patří do nových "2v1" kontejnerů na plast a nápojové kartony? Zdroj: <https://prahatridi.eu/#section-se3vec>

Proč jsou nakonec veřejně přístupné pražské kontejnery jen "2v1" a kov do nich vyhazovat nelze? Podle hlavního města Prahy to má především ten důvod, že kovy se narozdíl od nápojových kartonů daří dlouhodobě vybírat "čisté", tedy bez "příměsí" (jiných, k recyklaci nevhodných materiálů), které by lidé do kontejneru nesprávně vhažovali. Zároveň se v tomto ohledu čeká na zavedení zálohového systému, na kterém Ministerstvo životního prostředí momentálně pracuje, a který by se měl týkat i plechovek, a jejich sběr tak pravděpodobně ještě dále upraví.

Sběr kovových odpadů se tím bohužel v hlavním městě stává méně efektivním, než by mohl být, a zvyšuje se tím bohužel i riziko nevhodné likvidace plechovek ("litteringu"), tedy například jejich pohazování v přírodě nebo ve veřejném prostoru. Přes jejich potenciál k opakovanému využití se bohužel stále setkáváme s tím, že plechovky končí ve velkém v koších na směsný odpad. Tento problém umocňuje i nedostatečný počet a hustota kontejnerů určených specificky pro sběr kovu. Jejich množství se ale naštěstí rok od roku zvyšuje. V Praze je situace o to komplikovanější, že je zde obecně málo prostor vhodných k umístění jakýchkoli kontejnerů, a každé ušetřené místo se tak počítá. Právě v tom by mohl nově zavedený multikomoditní sběr pomoci, byť nakonec v podstatě zahrnuje pouze dva místo tří materiálů.

Nové kontejnery na plast a nápojové kartony v Praze.

Klíčovým prvkem při zavádění multikomoditního sběru odpadů jsou i moderní technologie pro třídění odpadů, jako jsou automatizované třídící linky. Ty umožňují rychlé a efektivní třídění výsledné směsi dvou či tří materiálů na jednotlivé komodity, což vede také k vyšší míře recyklace a snížení množství odpadu, který skončí na skládkách nebo ve spalovnách. Tam jsou totiž často zbytečně likvidovány suroviny, které by bylo jinak možné znovu použít. Ukazují to i rozbor kontejnerů na směsný komunální odpad, které realizuje i Arnika. Polovina až dvě třetiny těchto kontejnerů obvykle tvoří tříditelné a recyklovatelné materiály jako je plast, papír, sklo, kov a především bioodpad, který je přitom dobře využitelný v kompostárnách a bioplynových stanicích, obsahuje velké množství živin a na skládky ani do spaloven nepatří.

Výsledky rozboru kontejneru na směsný odpad (SKO) ve Strakoniciích. Velmi obdobná čísla platí i pro celou Českou republiku.

V září 2022 byl v obci Chrástany u Prahy spuštěn zkušební provoz nové automatizované třídící linky, která měla částečně nahradit ruční třídění plastů a zefektivnit proces separace odpadů v hlavním městě. Tato linka, jejíž náklady se odhadují na přibližně 100 milionů korun, byla navržena s cílem roztrždit odpad na 15 druhů materiálů a současně třídit nejen plastové materiály, ale právě i nápojové kartony nebo kovové obaly. Podle aktuálních informací se nicméně dosud nepodařilo linku zprovoznit tak, aby plnila stanovené parametry. Problém je údajně na straně výrobce, rakouské firmy M.U.T., a sjednat nápravu se městu zatím nepodařilo. Na její uvedení do provozu tedy stále čekáme. Jak to ale ve skutečnosti je s recyklací plechovek v České republice? Množství nově vyrobených plechovek neustále roste. Přitom jejich výroba má ze všech obalů největší dopad na životní prostředí. Materiál, ze kterého se vyrábějí nápojové plechovky, je navíc problematický i z hlediska recyklace. Nedokáže totiž odolat vysokým teplotám potřebným pro hutní zpracování, a tím pádem během procesu recyklace většinou shoří. Lze ho tedy například drtit do hliníkového prášku nebo lisovat do takzvaných ingotů a takto dále využívat. Nápojové plechovky navíc mají vnitřní ochrannou vrstvu, která může obsahovat toxické látky, jako například bisfenol A. Ty mohou negativně ovlivnit naše zdraví.

Je tedy vždy vhodné se zamyslet, zda neexistuje pro daný produkt zdravější a k životnímu prostředí šetrnější varianta, a zda je nutné si plechovku (potažmo jakýkoli "jednorázový" obal) skutečně kupovat. Z hlediska snahy o předcházení vzniku odpadů bychom měli dávat přednost opakovaně použitelným obalům před jednorázovými, a skleněným, potažmo ideálně zálohovaným obalům před plastovými a kovovými. Dále bychom se měli vždy řídit recyklačními symboly na obalech a popelnicích a třídit tak správným způsobem.

Pokud se chcete dozvědět víc o snahách Arniky o omezování produkce plastů a o naší výzvě Budoucnost bez plastů, klikněte na <https://arnika.org/plasty>

Projekt byl podpořen Ministerstvem životního prostředí. Projekt nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.

<https://arnika.org/novinky/multikomoditni-sber-odpadu-v-praze>